

**Handlingsplan til bekæmpelse af
mænds vold mod kvinder og børn
i familien 2005–2008**

April 2005

**Handlingsplan til bekæmpelse af
mænds vold mod kvinder og børn
i familien 2005–2008**

Indhold

Forord.....	5	Finansiering	20
Indledning		Den tværministerielle arbejdsgruppe.....	22
Særlige målgrupper	7	Evaluering	
Etniske minoritetskvinder	7	Evaluering af Regeringens handlingsplan til	
Børn og unge	8	bekæmpelse af vold mod kvinder (2002–2004)	25
Mænd.....	8	Bilag til handlingsplanen	
Regeringens generelle indsatser til bekæmpelse		Status på udmøntning af initiativerne i	
af vold mod kvinder	8	Regeringens handlingsplan mod tvangs-	
Regeringens initiativer til bekæmpelse af mænds		ægteskaber, tvangslignende ægteskaber og	
vold mod kvinder og børn i familien		arrangerede ægteskaber	28
Støtte til ofrene	11	Aktiviteter iværksat under handlingsplan	
Aktiviteter rettet mod voldsudøverne	14	mod børnemishandling	30
Aktiviteter rettet mod fagfolk.....	15	Aktiviteter til bekæmpelse af seksualiseret	
Viden og information	17	vold og voldtægt	31

Forord

Vi er kommet langt i Danmark med at bryde tabuet omkring vold mod kvinder. Erfaringerne fra den tidligere handlingsplan viser, at politisk fokus, oplysning og en tværfaglig indsats alle er nødvendige aspekter i indsatsen for at bekæmpe vold mod kvinder.

Resultaterne har været gode, voldsramte kvinder har fået en lettere adgang til hjælp, der er kommet en større viden og opmærksomhed blandt fagfolk, og der er sat fokus på mænds rolle i forhold til at bryde voldscirklen. Samtidig har en undersøgelse dokumenteret, at der i offentligheden er kommet mere debat om emnet.

Men der er brug for en kontinuerlig indsats på området og et stærkere fokus på forebyggelse. Et kig på statistikkerne taler for sig selv: 64.000 kvinder udsættes årligt for vold. Heraf er to tredjedel udsat for vold af deres nuværende eller tidligere partner.

Regeringen har, sammen med satspuljepartierne, afsat 64 millioner kroner til den samlede indsats de næste fire år. Aktiviteterne er ikke alene rettet mod kvinderne, men også mod voldsudøveren. Endvidere er der en særlig indsats rettet mod de etniske minoritetskvinder samt børn og unge. Alle aktiviteterne under handlingsplanen skal bidrage til at forebygge vold mod kvinder, støtte ofre og hindre gentagelser.

Handlingsplanen involverer fire ministerier: Indenrigs- og sundhedsministeriet, Integrationsministeriet, Justitsministeriet samt Social- og ligestillingsministeriet.

Handlingsplanen har fire hovedmål:

- At give ofre den nødvendige støtte
- At bremse volden, bl.a. med behandlingstilbud til voldsudøveren
- At styrke myndighedernes tværfaglige indsats
- At øge vidensindsamling om volden

Der er i handlingsplanen lagt op til, at kommunerne får en større rolle i arbejdet med de voldsramte kvinder og børn. Derfor er der også vigtigt, at handlingsplanen bliver grundigt forankret i kommunerne.

Med handlingsplanen kommer der fornyet styrke til arbejdet med at bekæmpe mænds vold mod kvinder og børn i familien.

Eva Kjer Hansen
Minister for ligestilling

Indledning

64.000 kvinder bliver årligt udsat for fysisk vold. I to ud af tre tilfælde er volden begået af en nuværende eller tidligere partner. Hver uge bliver en kvinde udsat for drabsforsøg og i hvert andet tilfælde dør kvinden. Det anslås, at ca. 20.000 børn i alderen 5-14 år årligt oplever vold mod deres mor¹. Ca. 2.000 børn flytter hvert år med deres mor på krisecenter.

Unge kvinder har ca. tre gange større risiko for at blive udsat for vold end kvinder generelt².

Der anmeldes årligt lidt over 3.000 tilfælde af vold mod kvinder.

Tallene ovenfor viser, at alt for mange kvinder oplever vold i deres dagligdag, og alt for mange børn er vidne til at deres mor bliver slået. Der er derfor fortsat brug for en særlig indsats for at bekæmpe vold mod kvinder.

Regeringen vil med handlingsplanen for 2005–2008 fortsat fokusere indsatsen på:

- Støtte til ofre
- Aktiviteter rettet mod voldsudøverne
- Aktiviteter rettet mod fagpersonale
- Viden og information³

Derudover er det helt afgørende, at handlingsplanen har et stærkt fokus på forebyggelse.

Forebyggelse handler ideelt set om at forebygge volden, inden den indtræffer første gang, eventuelt gennem at sikre en hurtig og professionel indgriben fra omgivelserne, så volden kan stoppes så tidligt som muligt.

Forebyggelse retter sig både mod hele befolkningen og mod de fagfolk, der møder de voldsramte familier.

Handlingsplanen indeholder derfor en række oplysningskampagner og undervisning.

Formålet med oplysningskampagnerne er at slå fast, at mænds vold mod kvinder på ingen måde kan accepteres, og at give både volds ofre og voldsudøverne information om, hvor de kan hente hjælp.

Alle aktiviteterne under handlingsplanen skal derfor bidrage til at forebygge vold mod kvinder og hindre gentagelser.

Særlige målgrupper

Handlingsplanen har et bredt sigte; kvinder, børn, voldsudøverne og fagfolk. Ligesom der stadig skal være oplysningskampagner til hele befolkningen.

Erfaringerne med implementeringen af handlingsplanen for 2002–2004 har samtidig vist, at det er nødvendigt at have særlig opmærksomhed på specielt udsatte grupper og på forebyggelse. Denne handlingsplan vil især have fokus på:

- Etniske minoritetskvinder
- Børn og unge
- Mænd

Etniske minoritetskvinder

Voldsramte kvinder med etnisk minoritetsbaggrund er en særlig sårbar gruppe. 44 % af kvinderne på landets krisecentre har en anden etnisk baggrund end dansk⁴. 1/3 af disse kvinder er gift med danske mænd.

¹ Det anslås, at ca. 29.000 børn i alderen 0-15 år årligt overværer, at deres mor udsættes for vold eller trusler om vold. Kilde: Videns- og Formidlingcenteret for Socialt Udsatte.

² Der er tale om kvinder i alderen 20–24 år. Kilde: »Mænds vold mod kvinder«, udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, nov. 2004.

³ Rambøll Management har gennemført en evaluering af Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder (2002–2004), heri bemærker evaluator, at handlingsplanens valgte indsatsområder har ramt de væsentligste behov på området. De valgte fokusområder bibeholdes under denne handlingsplan.

⁴ LOKK årsstatistik 2003, Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte.

Etniske minoritetskvinder kan være svære at nå med den støtte, der normalt tilbydes voldsramte kvinder. Desuden kræver deres ofte komplekse problemstillinger en særlig indsats for at kunne give dem den nødvendige støtte.

En række initiativer i handlingsplanen er derfor rettet mod at bekæmpe mænds vold mod etniske minoritetskvinder.

Handlingsplanen skal både sikre, at initiativerne rettet mod voldsramte kvinder generelt også kommer kvinder med etnisk minoritetsbaggrund til gavn, og at de særlige behov, som voldsramte kvinder med etnisk minoritetsbaggrund måtte have, imødekommes.

Børn og unge

Omkring 20.000 børn i alderen 5-14 år oplever årligt vold mod deres mor og ca. 2.000 børn flytter hvert år med deres mor på krisecenter.

En undersøgelse blandt 9. klasses elever har vist, at 9 % af pigerne har været udsat for vold og ud af dem angav hver tiende pige, at de havde været udsat for vold fra deres kæreste.

Undersøgelser peger på, at børn som har været vidne til, at deres mor bliver slået, generelt oplever deres helbred og trivsel dårligere, end børn, som vokser op i familier, hvor der ikke har været vold. Og børn, der er vidner til vold i hjemmet vil i højere grad gentage voldsmønstret i deres voksenliv. Det er ti gange mere sandsynligt, at drenge, der har overværet fysiske overgreb i barndommen, selv udsætter deres kvindelige partnere for vold⁵.

Derfor er det vigtigt, at børn og unge, som er vidner til vold i hjemmet får den nødvendige hjælp. Handlingsplanen indeholder derfor en række aktiviteter rettet mod børn og unges særlige behov.

Mænd

Vold mod kvinder er ikke blot en fysisk og psykisk krænkelse, men også et tegn på manglende ligeværd og respekt mellem kvinder og mænd.

Mænd er en væsentlig ressource i kampen for at bryde tabuet og forebygge vold mod kvinder. Gennem brugen af bl.a. rollemodeller – »Mænd siger nej til vold

mod kvinder« – skal mænd inddrages langt mere i det holdningsbearbejdende arbejde.

Samtidig skal de voldsudøvende mænd, som ønsker at tage et skridt væk fra volden, have hjælp. Behandling af voldsudøvende mænd prioriteres højt under denne handlingsplan med et landsdækkende behandlingstilbud til mændene. Ved satspuljeforliget 2005 var der enighed blandt partierne om at bevilge 5,8 millioner kroner årligt i en fire-årig periode til »Dialog mod Vold«, som vil udbygge og styrke et behandlingstilbud til mænd.

Regeringens generelle indsatser til bekæmpelse af vold mod kvinder

Regeringen prioriterer generelt bekæmpelse af vold og overgreb mod borgerne højt. Denne handlingsplan er et led i den generelle indsats, der også indebærer særlige initiativer i forhold til;

1. Bekæmpelse af seksualiseret vold og voldtægt
2. Tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber
3. Vold mod børn

Initiativerne supplerer hinanden og tilsammen sikrer de en helhedsorienteret indsats på voldsområdet.

Det har været diskuteret, om f.eks. seksualiseret vold og voldtægt skulle være en del af denne handlingsplans indsatsområde, men vurderingen er, at kompleksiteten i denne problemstilling kræver et særligt fokus.

Ad 1. Seksualiseret vold og voldtægt er vold mod kvinder, og et område som kræver en særlig indsats. Der har været fokuseret på området siden 1999, og der er oprettet modtage- og behandlingscentre for voldtægts-ofre flere steder i landet. På centrene får voldtægts-ofre bl.a. tilbud om at få foretaget en retsmedicinsk undersøgelse med dokumentation af de fysiske følger af overgrebet og efterfølgende relevant medicinsk behandling. Ofrene får også tilbud om overnatningsmulighed i et trygt miljø og henvisning til psykolog m.v.

Modtage- og behandlingscenteret på Rigshospitalet fungerer som nationalt videnscenter og står bl.a. for udarbejdelse af standardprotokoller og procedurer. Centeret forestår endvidere undervisning og forskning på området.

Der blev ved satspuljeforliget 2005–2008 afsat 20 millioner kroner til indsatsen.

⁵ »Tab af rettigheder« af Terese Halskov, Per Schutz Jørgensen og Polakow, V. (2000, s. 226).

Ad 2. Regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber (2003–2005) indeholder 21 initiativer, der har til formål:

- At forhindre tvangsægteskaber
 - At modvirke ulykkelige familiesammenføringer på baggrund af arrangerede ægteskaber
 - At bidrage til en bedre integration og øget ligestilling mellem kønnene
 - At bidrage til at sætte øget fokus på etniske minoritetsunges ægteskabelige problemstillinger i Danmark
 - At få formidlet viden om indsatsområderne til alle, der er i kontakt med etniske minoriteter f.eks. læger, socialarbejdere, sundhedsplejerske, lærere, pædagoger m.fl.
- Retningslinier for håndteringen af sager om børnemishandling, i forhold til hvad man gør i disse sager i relation til politi, sygehuse osv.
 - Styrke den tværfaglige indsats i forhold til politi og de sociale myndigheder
 - Styrke uddannelserne for de fagfolk, som i deres arbejde håndterer sager om børnemishandling
 - Udveksle gode erfaringer med tværfaglig indsats.

Der er oprettet en telefonrådgivning til unge med etnisk minoritetsbaggrund, netværk for etniske minoritetspiger og rådgivning til fagfolk om svære generationskonflikter blandt etniske minoriteter, herunder rådgivning i forbindelse med tvangslignende og tvangsægteskaber. I svære konflikter, hvor der forekommer vold eller trusler om vold, gives råd og vejledning til såvel de unge som fagfolk om vold mod kvinder og børn. Der vil desuden blive oprettet et botilbud for unge kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, der har indgået eller er i fare for at blive udsat for et tvangsægteskab eller arrangeret ægteskab.

Der er via satspuljen afsat ca. 40 millioner kroner til finansiering af initiativer i henhold til handlingsplanen.

Ad 3. I begyndelsen af 2004 lancerede regeringen en handlingsplan mod børnemishandling. Baggrunden var, at der hvert år er børn, der dør som følge af vold, og mange får varige skader. Herudover er der stor risiko for, at børn, der er vidne til vold i hjemmet, vil gentage voldsmønstret i deres voksenliv.

Handlingsplanen rummer en lang række initiativer, hvor formålet er at forebygge vold mod børn og sikre, at det offentlige griber ind, når der forekommer vold mod børn. Handlingsplanen er rettet mod familier med børn i alderen 0-7 år og indeholder følgende:

- Opstramning af lovkravene vedr. underretninger
- Oplysningskampagner til fagfolk og borgere, som skal skærpe opmærksomheden på de symptomer, som indikerer vold
- Forberedende forældrekurser og kampagner for vordende forældre, som skal forbygge at volden opstår i familierne

Regeringens initiativer til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien

Støtte til ofrene

Der skal arbejdes aktivt for at forbedre støtten til de kvinder og børn, som er ofre for vold i familien.

De kvinder, der tager et skridt væk fra volden, skal have hjælp til at skabe et liv uden vold. Handlingsplanens aktiviteter fokuserer derfor bl.a. på informationsindsatsen overfor voldsramte eller voldstruede kvinder. Hjemmesiden www.voldmodkvinder.dk og den døgnåbne hotline 70 20 30 82 giver kvinderne let adgang til hjælp.

Der er fokus på støtte til krisecentrenes arbejde, herunder også på krisecentrenes tilbud til kvinder med handicap. Endvidere er der tilbud om akut psykologbistand til kvinder og børn på krisecentrene. Ordningen går ud på at få skabt ro på en akut kaotisk situation. En række af disse aktiviteter er en videreførelse af aktiviteter iværksat under regeringens første handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder (2002–2004).

Det er væsentligt at huske, at mange kvinder på trods af volden besidder mange ressourcer. Det har vist sig i den landsdækkende forening »Netværk for voldsramte kvinder«, som blev startet som et initiativ under den første handlingsplan. Det er et netværk, som henvender sig til de kvinder, der ofte ikke benytter de tilbud, som landets krisecentre tilbyder. De finder i stedet støtte i at netværke med andre kvinder i samme situation.

Etniske minoritetskvinder, som er udsat for vold, er en særlig målgruppe. Etniske minoritetskvinder har ofte manglende kendskab til danske love og regler og deres rettigheder i det danske samfund. Og mange har en øget risiko for social isolation ved et brud med en voldelig ægtefælle.

Handlingsplanen fokuserer særligt på informationsindsatsen over for etniske minoritetskvinder. Informationen skal være tilgængelig, der hvor de etniske minoritetskvinder færdes, ligesom den skal gives på flere sprog. Et særligt initiativ er fokus på udvikling af netværk for etniske minoritetskvinder, der har været udsat for vold.

Børn, der vokser op i familier hvor der er vold, skal der med handlingsplanen gøres en særlig indsats for. Børn og unge, som oplever vold i familien lever under meget utrygge forhold, og har stor risiko for senere i livet at udøve vold eller blive udsat for partnervold. Indsatsen rettes derfor mod at forebygge at det sker. Derfor skal de unge have viden om både vold i familien og partnervold, herunder også seksualiseret vold. Viden er det første skridt til at bryde voldsspiralen og forebygge at volden gentager sig i voksenlivet. Et andet initiativ under handlingsplanen er oprettelsen af et digitalt børnenetværk, hvor børn får mulighed for at spørge en fagperson til råds og chatte med andre børn om deres problemer.

Aktiviteter:

1. Netværk for voldsramte kvinder

Det landsdækkende »Netværk for voldsramte kvinder« blev i efteråret 2004 etableret som en landsdækkende forening med lokalgrupper fordelt i hele landet. For at styrke initiativet gives der i startfasen støtte til konsulent- og sekretariatsbistand.

Ansvarlig myndighed: [Ligestillingsafdelingen](#)

2. Hotline for voldsramte kvinder

Hotline for voldsramte kvinder bliver videreført i handlingsplanen 2005–2008. Hotlinen er åbent 24-timer i døgnet, og der er adgang til tolkebistand.

Ansvarlig myndighed: [Ligestillingsafdelingen](#)

3. Akut psykologbistand til kvinder

Krisecentrene mulighed for at tilbyde akut krisehjælp i form af psykologbistand til kvinder og børn, når situationen krævet det videreføres.

Ansvarlig myndighed: [Ligestillingsafdelingen](#)

4. Juridisk rådgivning til fagfolk og voldsramte kvinder

Der etableres en juridisk rådgivning, hvor fagfolk og voldsramte kvinder kan henvende sig, hvis de har spørgsmål i forbindelse med retsforhold inden for området mænds vold mod kvinder og børn i familien.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

5. Undersøgelse af ofres processuelle retsstilling i straffesager

Justitsministeriet har bedt Strafferetsplejeudvalget om at foretage en gennemgang af ofres processuelle retsstilling i straffesager og overveje behovet for ændringer, herunder med hensyn til ofres muligheder for at følge behandlingen af straffesagen mod gerningsmanden. Fristen for færdiggørelsen af udvalgets arbejde er udgangen af 2006.

Justitsministeriet har derudover bedt Strafferetsplejeudvalget om at komme med en udtalelse om en række spørgsmål særligt i relation til voldtægtsafres stilling, som bl.a. vedrører beskikkelse af bistandsadvokat og bistandsadvokaters adgang til at deltage i sagens behandling under efterforskningen og ved domstolene. Udvalget afgav i marts 2005 betænkning nr. 1458 om forbedring af voldtægtsafres retsstilling. Justitsministeren fremsætter et lovforslag herom i foråret 2005.

Ansvarlig myndighed: Justitsministeriet

6. Metodeudviklingsprojekt om fysisk handicappede kvinder på krisecenter

Krisecentrene nuværende tilbud bygger i høj grad på selvhjælp. Den praktiske dagligdag med henblik på rengøring og husholdning varetages således af beboerne selv. Det må på denne baggrund forventes, at der vil blive behov for at yde praktisk hjælp, for at kvinder med handicap kan tage del i fællesskabet på lige fod med de øvrige beboere. Der udføres på denne baggrund et metodeudviklingsprojekt, der skal pege på god praksis, når det gælder støtte til voldsramte kvinder med nedsat fysisk funktionsevne på et krisecenter.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet

7. Tilførsel af viden om kvinder med handicap til krisecentre, samt uddannelse af personale på krisecentre

Der udarbejdes et kursustilbud til de kvindekrisecentre, der har skabt mulighed for ophold for fysisk handicappede kvinder med mulighed for deltagelse fra andre krisecentre.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet

8. Fokus på voldsramte kvinder med misbrugsproblemer

Det fremgår af LOKK's årsstatistik for 2003, at der blandt kvinderne på krisecentrene er en gruppe af kvinder, der af det enkelte krisecenter bliver bedt om at flytte, da de har brug for et andet tilbud. Det drejer sig hovedsagelig om kvinder, der har en psykisk lidelse og/eller alkohol- og/eller stofmisbrug. Kvinder afvises, når de ikke hører ind under krisecentrenes målgruppe, fordi krisecentrene ikke har ressourcer til at varetage disse kvinders særlige behov.

I de seneste år er der gennemført en forstærket indsats i forbindelse med behandlingen af personer med alkoholmisbrug bl.a. i form af fripladser på en række døgnbehandlingshjem, der i særlig grad skal komme de dårligst stillede misbrugere til gode. Denne indsats vil kunne medvirke til at begrænse antallet af afviste kvinder. Til denne udvikling vil alkoholbehandlingsgarantien, der træder i kraft den 1. juli 2005, samt den allerede gennemførte behandlingsgaranti for stofmisbrug kunne medvirke. Hertil kommer også styrkelsen af familiebehandling i forbindelse med alkoholmisbrug. Socialministeriet vil følge udviklingen.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet

For etniske minoritetskvinder:

9. Oplysningskampagne rettet mod etniske minoritetskvinder

Der iværksættes en oplysningskampagne målrettet etniske minoritetskvinder. Kampagnen skal handle om kvinders rettigheder i forbindelse med børn og skilsmisse, vold og økonomi. Kvinderne skal have indblik i hvilke grundlæggende rettigheder, de har i Danmark, at kvinder og mænd er ligeværdige, og hvad ligestilling er.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

10. Information om rettigheder og mødet med offentlige instanser til etniske minoritetskvinder

Der udarbejdes fem kortfilm, der illustrerer, hvordan møder foregår hos krisecentret, kommunen, i statsamtet, hos advokaten og ved politiet. Filmene udgives på flere sprog. Målgruppen er etniske minoritetskvinder på krisecentrene, sprogskoler m.v.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

11. Kampagne »Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden« målrettet etniske minoritetskvinder

Der vil blive iværksat en kampagne målrettet etniske minoritetskvinder. Kampagnen vil være i en form og i medier, der henvender sig direkte til denne målgruppe. En del af kampagnen vil være distribution af informationsfoldere med råd og vejledning til voldsramte etniske minoritetskvinder på deres eget sprog. Kampagnen vil bygge på erfaringerne fra »Stop volden mod kvinder bryd tavsheden«, som blev gennemført i november 2003.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

12. Udbygning af netværk for etniske minoritetskvinder

Etniske minoritetskvinder, der forlader deres partner på grund af vold, risikerer ved dette brud at miste en stor del af deres netværk. Under og efter et eventuelt ophold på et kvindekrisecenter er der derfor behov for at tilbyde denne gruppe af kvinder et nyt netværk i form af et efterværn. Der vil blive givet midler til uddannelse og administration for frivillige organisationer, der etablerer netværk for voldsramte etniske minoritetskvinder i hele landet.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

For børn og unge:

13. Børn der lever med vold i familien

Der igangsættes et udviklingsprojekt for at give børn, der oplever vold i familien, en mulighed for behandling, og for at forebygge at voldelig adfærd reproduceres.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet og Ligestillingsafdelingen

14. Digitalt børnenetværk

Der oprettes et digitalt børnenetværk med henblik på at give børn og unge i familier med vold mulighed for at snakke med andre i samme situation. På hjemmesiden vil der være information om vold i familien, hvor man kan få hjælp osv. Der vil også være en elektronisk brevkasse, hvor man kan spørge en fagperson til råds om, hvad man kan gøre, hvis man oplever vold i familien.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

15. Oplysningskampagne rettet mod unge, køn og vold

Kampagnen afvikles som undervisning til unge på ungdomsuddannelser om unge og vold med en kønsvinkel. Undervisningen foretages dels af eksperter på området og dels af unge, der selv har været udsat for partnervold.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

Aktiviteter rettet mod voldsudøverne

Behandling af den voldsudøvende mand prioriteres højt i denne handlingsplan.

For at bryde voldscirklen er det nødvendigt at der sættes ind overfor voldsudøveren. Det er den voldelige part, der har ansvaret for, at volden stopper og det er den voldelige part som skal sikre, at volden ikke gentages i nye forhold og går i arv til børnene. Det forudsætter, at de voldelige mænd behandles for at forebygge yderligere vold. Det forudsætter også, at fagfolk uddannes i at gribe ind over for voldsudøvende mænd og henviser dem til hjælpeinstanser.

Med henblik på at modvirke, at herboende mænd optræder voldeligt over for navnlig udenlandske kvinder, der ofte befinder sig i en særlig udsat situation efter deres ankomst til landet, er der i 2004 gennemført en ændring af udlændingeloven. Loven indbefatter, at herboende personer, der inden for de sidste 10 år er blevet endeligt dømt for visse former for personfarlig kriminalitet mod en tidligere ægtefælle eller samlever, som udgangspunkt er afskåret fra ægtefællesammenføring.

Under satspuljeforliget for 2005 blev det besluttet at bevillige 5,8 millioner kroner årligt i en fire-årig periode til indsatsen over for voldsudøverne. Midlerne bevilliges til at udbygge og styrke behandlingstilbuddet »Dialog mod Vold«, som har ansvaret for behandlingstilbuddet. Pr. 1. maj 2005 gøres tilbuddet landsdækkende, idet Dialog mod Vold (DMV) åbner afdelinger i Odense og Århus.

Herudover skal Dialog mod Vold udvikle og implementere et behandlingsprogram målrettet de kvinder, hvis partner går i behandling hos DMV.

DMV er forpligtet til løbende at formidle viden om og resultater af deres behandlingstilbud, ligesom der fortsat skal forskes i resultaterne af behandlingstilbuddet for at videreudvikle dette. Det vil i den kommende handlingsplanperiode særligt blive inddraget, hvordan indsatsen også kan målrettes mænd med anden etnisk baggrund.

Regeringen vil fortsat vurdere mulighederne for behandling af voldsudøveren i forbindelse med afsoning i fængslerne, og muligheden for at idømme behandling som vilkår for en betinget dom undersøges nærmere.

Mænd er en væsentlig ressource i kampen for at bryde tavsheden omkring vold mod kvinder, og skal inddrages mere aktivt i forebyggelsen af vold mod kvinder. Regeringen vil derfor alliere sig med mandlige rollemodeller, herunder etniske minoritetsmænd for at ud-

brede budskabet om, at »Mænd siger nej til vold mod kvinder«.

Aktiviteter:

1. Behandling af den voldsudøvende mand

DMV tilbyder en et-årig behandling til den voldsudøvende mand. Der er fire faser i behandlingen i form af individuelle samtaler, gruppebehandling, integration af det lærte samt udslusning.

2. Kvindeprogram

Behandlingsprogrammet er rettet mod partneren til den voldsudøvende mand, som DMV har i behandling. De kvindelige partnere har behov for at få samme redskaber som de voldsudøvende mænd, og det er nødvendigt at arbejde med de problemer, som de kvindelige partnere har som følge af volden.

3. Formidling

DMV har som en del af projekt »vold i familien« undervist diverse fagfolk i at gribe hensigtsmæssigt ind i forhold til familier med voldsudøvende mænd. Formidling af viden om den voldsudøvende mand og behandlingstilbuddet vil fortsat være en vigtig del af DMV's arbejde.

4. Forskning

Som en del af DMVs aktiviteter er der gennem de sidste to år forsket med henblik på at få mere viden om de voldsudøvende mænd. Denne forskning vil fortsætte, så der opnås en øget viden om målgruppen og en øget opmærksomhed på indikatorer, der karakteriserer en familie med vold.

Ansvarlig myndighed for aktivitet 1–4: Socialministeriet

5. Behandling under afsoning

I de fleste danske fængsler tilbydes der behandling i »anger management« til personer, som har vanskeligt ved at kontrollere egen aggressivitet. Behandlingen i »anger management« bygger på den kognitive indlæringssteori og henvender sig til indsatte, der selv ønsker at modtage behandling.

Kriminalforsorgen etablerede yderligere i 2004 et tilbud om behandling til indsatte, der er dømt for voldskrimina-

litet, og som udviser en tilbagevendende voldelig adfærd.

Kriminalforsorgen følger løbende behovet for at udbygge tilbudene om behandling.

Ansvarlig myndighed: Justitsministeriet

6. Behandling som vilkår for en betinget dom

Justitsministeriet har indledt drøftelser med Rigsadvokaten og Direktoratet for Kriminalforsorgen om mulighederne for at indføre en ordning, der giver mulighed for at idømme behandling som vilkår for en betinget dom til personer, der dømmes for voldskriminalitet af mindre alvorlig karakter. Hvis ordningen indføres, vil personer, som dømmes for partnervold, være en central målgruppe.

Ansvarlig myndighed: Justitsministeriet

7. Opfølgning på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

1. juli 2004 trådte lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v. i kraft. Loven giver politiet mulighed for at bortvise en voldelig eller truende person fra hjemmet i op til 4 uger med mulighed for forlængelse i op til 4 uger ad gangen. Politiet skal samtidig med en afgørelse om bortvisning underrette de sociale myndigheder. Når bortvisningsordningen har virket et stykke tid, vil praktiske erfaringer blive indsamlet med henblik på at foretage en evaluering af ordningen, som kan vise, om der er behov for yderligere lovgivningsmæssige tiltag.

Ansvarlig myndighed: Justitsministeriet og Socialministeriet

8. Kampagne: »Mænd siger nej til vold mod kvinder«

Ligesom bekæmpelsen af vold mod kvinder kræver en holdningsændring generelt i befolkningen, der gør det klart, at vold mod kvinder ikke er acceptabelt, skal mænd, uanset deres etniske baggrund, inddrages i arbejdet for at stoppe vold mod kvinder.

Regeringen vil derfor alliere sig med mandlige rollemødder, herunder etniske minoritetsmænd for at udbrede budskabet om, at »Mænd siger nej til vold mod kvinder«. Kampagnen vil benytte sig af relevante kanaler, herunder også medier, som når ud til de etniske minoritetsmiljøer.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

Aktiviteter rettet mod fagfolk

Regeringen vil sikre en målrettet forebyggelse af mænds vold mod kvinder i familien. Det kræver en helhedsorienteret og tværfaglig indsats. Den danske indsats er derfor en indsats med mange offentlige og private aktører, for at styrke sammenhængen og udnytte de mange aktørers ressourcer og kompetencer, er det nødvendigt at de berørte aktører orienteres om, hvilke muligheder, de selv og andre har for at gribe forbyggende ind, og for at støtte såvel ofre som udøvere af volden. Derfor er det vigtigt, at offentlige og private aktører (efter)uddannes om mænds vold mod kvinder og børn, og at samarbejdet mellem aktørerne styrkes.

Børn, der oplever vold i hjemmet, mistrives. Forskning viser, at børn får varige mén af at være vidne til vedvarende fysisk vold mod en nært beslægtet person. Det vil være et led i efteruddannelsen af fagfolk at bibringe den nødvendige viden, som skærper deres opmærksomhed på de signaler, som børn i voldelige familier udsender.

Som led i den første handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, er der bl.a. blevet (efter)uddannet en del kommunale sagsbehandlere, pædagoger fra daginstitutioner, sundhedsplejersker og ansatte hos politiet. Dertil er samarbejdet mellem offentlige institutioner og myndigheder i en række kommuner og amter blevet styrket gennem etablering af tværfaglige teams, som en del af projekt »vold i familien«.

Der er desuden udgivet »værktøjskasser« til professionelle, med relevante værktøjer og gode råd, som gennem deres arbejde skal hjælpe voldsramte kvinder og børn. Værktøjskasserne retter sig mod: politi, kommunale sagsbehandlere, læger og sygeplejersker, fagfolk omkring småbørn og fagfolk omkring større børn.

Den nye handlingsplan fortsætter, hvor den forrige slap og sætter samtidig fokus på nye områder.

Et væsentligt element i denne handlingsplan bliver at forankre aktiviteter og viden på kommunalt niveau. Vi skal have dialog med fagfolk og involvere kommunerne. Denne proces startes med en konference for landets socialchefer.

For at følge op på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v. er der afsat 2 millioner kroner årligt til at efteruddanne kommunalt ansatte for at fremme opmærksomheden på problemet. Den enkelte sagsbehandler vil desuden få bedre muligheder for at håndtere og rådgive i de sager, hvor der forekommer vold.

Regeringen vil som noget nyt indtænke beboerrådgiverne i de almene boliger og støttede private andelsboligforeninger, der arbejder med social støtte til beboerne i arbejdet mod vold mod kvinder. Familier, som oplever vold får derved en let adgang til rådgivning. Beboerrådgiverne er også ofte i kontakt med kvinder, mænd og børn med etnisk minoritetsbaggrund og er derfor relevante i forhold til at bekæmpe vold mod etniske minoritetskvinder, og til at bryde tavsheden omkring den vold der foregår.

Regeringen vil styrke indsatsen overfor etniske minoritetskvinder og børn. Medarbejderne på landets krisecentre skal derfor have viden om de særlige problemstillinger, som denne gruppe har.

Aktiviteter:

1. Konference for socialchefer

Der afholdes en konference på socialchefniveau med henblik på at fremme opmærksomheden på problemet samt sikre en forankring i kommunerne herunder også et tættere samarbejde med politiet.

På konferencen drøftes principper, etik og prioriteringer inden for området mænds vold mod kvinder. Det er af afgørende betydning, at de sociale myndigheder hurtigt etablerer kontakt til parterne med henblik på en tidlig vurdering af, hvorledes problemerne kan løses herunder iværksættelse af de nødvendige hjælpeforanstaltninger.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet og Ligestillingsafdelingen

2. Uddannelsesdage for fagfolk

Videreførelse af den landsdækkende oplysningskampagne for fagfolk »Stop volden – Bryd tavsheden«, primært med fokus på sundhedsområdet, skoleområdet og retsvæsenet og med fokus på hvordan ny viden forankres. Formålet er at (efter)uddanne fagfolk i mænds vold mod kvinder i familien – med et helhedsorienteret sigte, som inddrager de voldsramte kvinder, børnene og manden samt forhold, der særligt vedrører etniske minoriteter. Der vil blive lagt særlig vægt på børn.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

3. Mænds vold mod kvinder og børn i familien som emne på relevante uddannelser

Et grundlæggende led i forebyggelsen af mænds vold mod kvinder og børn i familien er, at fagfolk er uddannede i at identificere volden og i hvordan man afhjælper konsekvenserne af volden.

Ligestillingsafdelingen har bedt Videns- og Formidlingscentret for Socialt Udsatte om at undersøge, hvordan emnet vold mod kvinder indgår i undervisningen på relevante grund og videreuddannelser. Undersøgelsen er færdig medio 2005. Med udgangspunkt i undersøgelsens resultater, undersøges mulighederne for at styrke behandlingen af emnet på relevante undervisningsinstitutioner.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

4. Efteruddannelse af personale i kommunerne

Som opfølgning på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v. og i forbindelse med den forstærkede indsats over for vold vil der ske en opgradering af den sociale indsats for eksempel ved efteruddannelse af personalet i kommunerne med henblik på bedre at kunne håndtere samt rådgive i de sager, hvor der forekommer vold i familien.

Ansvarlig myndighed: Socialministeriet

5. Undervisning af beboerrådgivere

Beboerrådgiverne i de almene boliger og støttede private andelsboligforeninger, som arbejder med social støtte til beboerne, vil få tilbudt undervisning om vold i familien og de særlige problemstillinger, der kendetegner vold i etniske minoritetsfamilier.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Socialministeriet

6. Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn

Etniske minoritetskvinder og børn er en særlig sårbar gruppe. Der vil blive sat fokus på at udbrede viden om denne gruppes særlige problemstillinger og forbedre krisecentremedarbejdernes kvalifikationer på dette område.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen i samarbejde med Integrationsministeriet

Viden og information

Viden om voldens omfang, karakter og konsekvenser er en grundlæggende forudsætning for tilrettelæggelsen af en målrettet forebyggelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien. Og viden er nødvendig, når tabuer skal brydes og holdninger ændres. Handlingsplanen lægger derfor vægt på dokumentation i form af en national database om vold mod kvinder samt årsstatistik om kvinder og børn på krisecentrene. Denne viden er nødvendig som redskab i planlægningen af lokale som landsdækkende indsatser, ligesom statistikkerne udgør et redskab i opkvalificeringen af fagfolk.

Regeringen lægger op til at bryde tabuet omkring vold mod kvinder. Erfaringerne fra den sidste handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder viser, at offentlige informationskampagner er med til at bryde tabuet omkring vold mod kvinder. Nu inddrages mænd som en strategisk samarbejdspartner i kampagnen »Mænd siger nej til vold mod kvinder«, ligesom der iværksættes en kampagne målrettet etniske minoritetskvinder.

Yderligere vil regeringen iværksætte en række tiltag for at sikre, at der indhentes viden om voldens omfang, karakter og konsekvenser og at viden formidles og lægger op til debat om mænds vold mod kvinder og børn i familien.

Regeringen vil med denne handlingsplan fokusere på sammenhængen mellem det at være udsat for vold og marginalisering på arbejdsmarkedet. Fra krisecenterstatistikken og fra Netværk for voldsramte kvinder ved vi, at mange voldsramte kvinder er uden for arbejdsmarkedet.

Der findes ingen undersøgelser af sammenhængen mellem vold mod kvinder og marginalisering på arbejdsmarkedet. Med henblik på en forebyggende indsats skal de voldsramte kvinders vej til et liv uden for arbejdsmarkedet kortlægges.

Regeringen vil fokusere stærkere på forebyggelse af vold. Her er det væsentligt at tage fat på børn og unge. Undersøgelser dokumenterer, at partnervold desværre ikke er et ukendt fænomen blandt piger i folkeskolens 9. klasser. Krisecentrene indlogerer ikke kvinder under 18 år, og kun 5 % af kvinderne på krisecentrene er under 20 år. Men fra krisecenterstatistikken ved vi, at mindst 20 % af kvinderne i aldersgruppen 20–29 år tidligere har været udsat for partnervold. Der er brug for mere viden på dette område, som kan kvalificere en forebyggende indsats rettet mod børn og unge.

Regeringen har under den tidligere handlingsplan iværksat en række aktiviteter her i landet som støtte til etniske minoritetskvinder, som har været udsat for vold. De etniske minoritetskvinder, som vender tilbage til deres hjemland, efter at have været udsat for vold, har også brug for hjælp. Der iværksættes derfor en undersøgelse af mulighederne for støtte til rehabilitering i oprindelseslandet via kvindeorganisationer og andre netværk.

Aktiviteter:

1. Undersøgelse af sammenhængen mellem vold mod kvinder og marginalisering på arbejdsmarkedet

Der er brug for viden om sammenhængen mellem vold mod kvinder og marginalisering fra arbejdsmarkedet. Der iværksættes en undersøgelse, som skal danne baggrund for anbefalinger til en forebyggende indsats.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

2. Vedligeholdelse af national database om vold mod kvinder

Den 25. november 2004 blev en ny database om vold mod kvinder lanceret. Den nationale database rummer store mængder af data, som fortsat skal analyseres og formidles, og databasen skal ligeledes løbende opdateres og vedligeholdes, så den rummer seneste data.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

3. Indsamling og formidling af årsstatistik om kvinder på krisecentrene

Formålet med årsstatistikken er at følge og dokumentere udviklingen på krisecenterområdet. Årsstatistikken bidrager til større indsigt i voldsramte kvinders og børns livsvilkår.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

4. Indsamling og formidling af årsstatistik om børn på krisecentrene

Formålet med børnestatistikken er at få en dybere og mere detaljeret viden om, hvilke særlige belastninger børn i voldsramte familier bliver udsat for.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

5. Undersøgelse af etniske minoritetsbørn på krisecentre

Som led i udarbejdelsen af årsstatistik om børn på krisecentre 2004, gennemføres en undersøgelse af børn med anden etnisk baggrund, som opholder sig på krisecentre. Formålet med undersøgelse er, at få belyst hvilke livsvilkår der karakteriserer børn af etniske minoriteter og som i en kortere eller længerevarende periode har ophold på krisecentre. Dvs. der ønskes viden om hvilke særlige problemstillinger, der er på spil hos børn med anden etnisk baggrund, og hvor vold i familien samtidig er en del af deres hverdag. Med udgangspunkt i undersøgelsens resultater undersøges hvilke konkrete initiativer, der kan være med til at forbedre disse børns vilkår.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

6. Undersøgelse om partnervold blandt unge

Der iværksættes en undersøgelse af karakteren af og konsekvenserne af partnervold blandt unge. Undersøgelsen skal lægge op til en forebyggende indsats rettet mod unge.

Ansvarlig myndighed: Ligestillingsafdelingen

7. Undersøgelse af muligheder for støtte til rehabilitering i oprindelseslandet

Der iværksættes en undersøgelse af mulighederne for støtte til rehabilitering via bl.a. kvindeorganisationer og andre netværk, der kan garantere en forsvarlig støtte til kvinder, der flytter tilbage til oprindelseslandet efter at have været udsat for vold.

Ansvarlig myndighed: Integrationsministeriet

8. Udvidet offerstatistik

På initiativ af Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg blev det i 2001 besluttet, at der årligt skal udarbejdes en statistik over køn og alder for ofre for personfarlige forbrydelser. Den første statistik af denne art blev offentliggjort i 2002 og angik anmeldte personfarlige forbrydelser i 2001. Det er Danmarks Statistik, der forestår udarbejdelsen af statistikken.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg arbejder for tiden på at udvide offerstatistikken, således at den også kommer til at omfatte oplysninger om gerningsstedets art, relationen mellem offer og gerningsmand (partnere, bekendte m.v.) og om eventuel anvendelse af våben.

Ansvarlig myndighed: Justitsministeriet

Finansiering

Ved forliget mellem Kristendemokraterne, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre om udmøntning af Satspuljen 2005, blev man enige om at afsætte 15 millioner kroner årligt i årene 2005–2008 til en styrkelse af indsatsen til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien, i alt 60 millioner kroner. Af disse midler afsættes årligt 5,8 millioner kroner til Dialog mod Vold, og 2 millioner kroner til opgradering af den sociale indsats i kommunerne.

Yderligere er der fra Integrationsministeriet bevilget 4 millioner kroner til de initiativer, der er målrettet etniske minoritets kvinder.

Den tvær- ministerielle arbejdsgruppe

I foråret 2000 nedsatte den daværende regering en tværministeriel arbejdsgruppe om vold mod kvinder i hjemmet og handel med mennesker. Foruden Ligestillingsafdelingen består den på nuværende tidspunkt af Justitsministeriet, Indenrigs- og sundhedsministeriet, Socialministeriet og Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Arbejdsgruppen har behandlet forskellige aspekter af vold i hjemmet og drøftet initiativer til at intensivere indsatsen på området. Arbejdsgruppen har tidligere udarbejdet en status for den statslige, amtskommunale og frivillige indsats mod vold mod kvinder i hjemmet, og har i denne status anbefalet en række initiativer for en styrket indsats på området. Arbejdsgruppen arbejdede sammen med eksperter og frivillige organisationer under udarbejdelsen af denne status.

Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder 2002–2004 er udarbejdet med udgangspunkt i denne status. Arbejdsgruppen havde i den forbindelse til opgave at fungere som koordinator for de fælles og tværgående aktiviteter i regeringens handlingsplan 2002–2004 samt evaluere den indsats der er sat i værk under denne handlingsplan. Arbejdsgruppen har en tilsvarende rolle i udarbejdelsen af handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005–2008.

Evaluering

I forbindelse med udarbejdelsen og gennemførelsen af en handlingsplan er det afgørende, at der gennemføres en evaluering af aktiviteterne og de opnåede resultater. Evalueringen gennemføres i det sidste kvartal i 2008.

Der vil dertil blive udarbejdet årlige statusnotater vedr. implementeringen af handlingsplanen og de resultater, der er nået i indeværende år. Den tværministerielle arbejdsgruppe vil være ansvarlig for offentliggørelsen af denne status.

Evaluering af Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder (2002–2004)

Rambøll Management har gennemført en evaluering af den tidligere handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder.

Rambøll Management vurderer, at indsatsen under handlingsplanen (2002–2004) har formået at bidrage til den proces, hvor tavsheden omkring vold mod kvinder er blevet brudt. Den brede offentlighed, fagfolk og politikere anser ikke længere problemstillingen som hørende privatlivet til.

Evalueringen anbefaler bl.a., at man i den kommende indsats fokuserer mere på forankring, og at man i højere grad får inddraget og ansvarliggjort ledelsen især i kommunerne. Evalueringen peger på, at der er sket et betragteligt vidensløft blandt fagfolk, men at det fortsat er en udfordring at få denne viden integreret på arbejdspladsen.

Evalueringen peger på et behov for at styrke indsatsene for børn i voldsramte familier og etniske minoritetskvinder, ligesom det anbefales at man får etableret en landsdækkende manderådgivning.

Anbefalingerne fra evaluatoren spiller fint sammen med det fokus, som lægges med den nye handlingsplan.

Bilag til handlings- planen

Initiativer iværksat under Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder 2002–2004

Støtte til ofrene:

- **Undersøgelse** af kvindekrisecentrenes kapacitet og omfanget af afviste kvinder
- **Undersøgelse** af særlige problemer for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund
- **Oplysningspjece** til voldsramte kvinder i mere end 1.000.000 eksemplarer på dansk og 5 fremmedsprog (engelsk, somalisk, tyrkisk, bosnisk og højarabisk)
- **Landsdækkende kampagne** »Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden«
- **Hjemmeside** »www.voldmodkvinder.dk« med hotline-telefonnummer, links til relevante dokumenter og links til krisecentrene
- **Hotline** (på nummeret 70 20 30 82)
- **Projekt »Vold i familien«** med særligt fokus på børnenes tarv i Århus, Ribe og Roskilde amter og 5 kommuner; Roskilde, Esbjerg, Randers, Silkeborg og Århus
- **Efteruddannelse** af medarbejdere på krisecentrene for at styrke indsatsen for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund
- **Dokumentarfilm** om vold mod kvinder rettet mod krisecenterpersonale samt andre interesserede
- **Udlevering af overfaldsalarmer** fra politiet til kvinder i risiko for vold
- **Undervisningsmateriale til danskundervisningen** for indvandrere med 4 forskellige ligestillingsemner
- **Psykologbistand** til børn og kvinder på 8 krisecentre rundt i landet
- **Lokale og nationalt netværk** for voldsramte kvinder samt en national forening med navnet »Netværk for voldsramte kvinder«

- **Årlig konference** om vold mod kvinder i anledning af FN's internationale dag til bekæmpelse af vold mod kvinder
- **Database** med dokumentation og statistik om kønsrelateret vold, publiceret i rapporten »Mænds vold mod kvinder – omfang, karakter og indsats mod vold«
- **Støtte til temadage** på skoler i hele landet som led i projektet »Teenagebørn i voldsramte familier«.

Aktiviteter rettet mod voldsudøveren:

- **Regionale behandlingstilbud** til voldsudøvende mænd med rådgivning for voldelige mænd og en hjemmeside www.dialogmodvold.dk
- **Voldsudøvere kan fjernes fra hjemmet**, jf. lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v., som trådte i kraft 1. juli 2004. Ordningen bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1439 om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet m.v.
- Justitsministeriet har indledt **drøftelser** med Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigsadvokaten om mulighederne for at indføre en ordning, der giver **mulighed for at idømme voldsudøveren en betinget dom med vilkår om behandling**
- **Tilbud om behandling i »anger management«** i de fleste danske fængsler for personer, der har vanskeligt ved at kontrollere egen aggressivitet
- Kriminalforsorgen iværksatte i 2004 tilbud om **behandling i det Voldsforebyggende Program (VFP)**. Programmet henvender sig særligt til indsatte, der er dømt for voldskriminalitet, og som udviser en tilbagevendende voldelig adfærd.

Aktiviteter rettet mod fagfolk:

- **Oplysningskampagne** for fagfolk for lokalpolitikere og fagfolk (politi, sagsbehandlere, krisecentermedarbejdere, skadestuepersonale etc.)
- **Landsdækkende uddannelse** af nøglepersoner, som beskæftiger sig med vold mod kvinder i kommunerne
- **Analyse** af effektiviteten af det nuværende tværfaglige samarbejde
- **Tværfaglige teams** er etableret som en del af projekt »Vold i familien«
- **Faglig værktøjskasse** til 5 grupper af fagfolk: politi, kommunale sagsbehandlere, læger og sygeplejersker og fagfolk, der arbejder med børn
- **Samarbejdsfora** for fagfolk fra de offentlige myndigheder og krisecenterpersonale.

Viden og information:

- **Kortlægning af omfanget** af vold mod kvinder (International Violence against women Survey – IVAWS)
- Danmarks Statistik udarbejder **statistik vedr. køn og alder for ofre** for personfarlige forbrydelser, f.eks. vold og seksualforbrydelser
- **Kortlægningsundersøgelse af voldsramte kvinder** som skal beskrive kvindernes sociale og familiemæssige baggrund samt voldens mønstre
- **Årsstatistik om børn på krisecentrene**
- **Undersøgelse** af undervisningen i vold mod kvinder
- **Undersøgelse** af særlige problemer for voldsramte kvinder med handicap, som har medført særlige tilbud og kapacitets- og kvalitetsforbedringer på krisecentrene med fokus på tilgængelighed
- **National database** om vold mod kvinder, som beskriver omfang og karakteren af vold mod kvinder i Danmark
- **Rapport** om Det Nationale Voldsobservatoriums arbejde
- **Etikseminar** for krisecentrenes frivillige og ansatte

- **Undersøgelse** »Danske mænds familieforestillinger – ligestilling, læring eller vold« om danske mænds bevæggrunde for etablering af bi-kulturelle migrationsægteskaber.
- **Forskningsprojekt med fokus på voldsudøveren** for at belyse årsagerne til og konsekvenserne af vold i familien
- Støtte til **DR-udsendelser** om vold, herunder en temaaften samt 4 tv-programmer.

Status på udmøntning af initiativerne i Regeringens handlingsplan mod tvangsægteskaber, tvangslignende ægteskaber og arrangerede ægteskaber

Initiativ 1+2: I september 2003 iværksatte Integrationsministeriet en landsdækkende informationsindsats om 24-årsreglen og muligheder for at få hjælp, hvis man er eller er ved at blive tvangsgift eller arrangeret gift. Alle landets ungdomsuddannelser modtog pjecer og plakat med information.

Initiativ 3: Landsorganisationen af kvindekrisecentre (LOKK) har oprettet en telerådgivning for fagfolk, jf. også initiativerne 5, 12 og 14 for LOKKs indsats på dette område. Der er udgivet pjece med information om reglerne for familiesammenføring.

Initiativ 4: Der er ydet støtte til to bøger om tvangsægteskabsproblematikken og om arrangerede ægteskaber. Manu Sareens bog om tvangsægteskaber »Når kærlighed bliver tvang« udkom august 2003. Mohammed Rafiqs bog om arrangerede ægteskaber »Kærlighed kan ikke arrangeres« udkom i september 2004. Der er tillige ydet støtte til LOKKs »værktøjskasse«, jf. initiativ 14.

Initiativ 5: Der er igangsat en landsdækkende foredragsrække på ungdomsuddannelserne med oplysninger om 24-årsreglen og muligheder for vejledning og hjælp. Foredragene afholdes af Manu Sareen. LOKK udgiver en pjece med bred information om tvangsægteskaber til de unge, som vil blive uddelt ved foredragene. Der er derudover blandt andet ydet støtte til foredrag om kvinders rettigheder samt foredrag specielt henvendt til tyrkiske forældre, der blandt andet omhandler regler for familiesammenføring og frit valg af ægtefælle.

Initiativ 6: Der er ydet støtte til et projekt om netværksdannelse og start af foreninger for etniske kvinder. Der er ligeledes ydet støtte til projekter omhandlende netværksaktiviteter for kvinder og unge piger, der har været på krisecenter. Netværksaktiviteter indgår ligeledes som delelement i mange af projekterne.

Initiativ 7: Mægling skal bruges med forsigtighed og kun af professionelle. Regeringen mener dog, at i de tilfælde hvor mægling er muligt, at det er en god løsning, idet den unge kan beholde forbindelsen til sin familie og netværk. Der er afholdt kurser i konfliktløsning og mægling.

Initiativ 8: Den 20. oktober 2003 afholdt LOKK en konference om tvangsægteskaber.

Initiativ 9: I januar 2004 afholdt Integrationsministeriet erfaringsseminar for aktører på området.

Initiativ 10: LOKK har udvidet deres telefonrådgivning for fagfolk til også at omfatte henvendelser fra unge, idet LOKK den 1. marts 2004 etablerede rådgivningen »Dit fremtidige ægteskab, er dit valg« for unge.

Initiativ 11: I pjecen om 24-årsreglen indgår oplysninger om muligheden for at rette henvendelse til en dansk repræsentation i udlandet.

Initiativ 12: Der er udgivet materiale til kommunerne, herunder en pjece og en »værktøjskasse« på nettet, hvor sagsbehandlere kan få hjælp til behandling af sager vedrørende tvangsægteskaber m.m. Der vil blive udarbejdet en vejledning til kommunerne med udgangspunkt i LOKK's »værktøjskasse«, samt med yderligere information om blandt andet støttemuligheder. Fagfolk kan ringe til LOKK for at få råd og vejledning.

Initiativ 13: Der er oprettet et landsdækkende og gratis etnisk konsulentteam samt udarbejdet en pjece til kommunerne med information herom.

Initiativ 14: Der er ydet støtte til oprettelsen af en »Værktøjskasse« på LOKK's hjemmeside, som løbende opdateres.

Initiativ 15: Der er ydet støtte til Høje Taastrup Kommune til opkvalificering af medarbejdere til et særligt beredskabsteam.

Initiativ 16: Der er ydet støtte til start og drift af flere pigeclubber i hele landet. Integrationsministeriets kampagne »Brug for alle unge« er i gang med at aktivere skolerne til at oprette lektieclubber/pigeclubber på skolerne.

Initiativ 17: Mellempfolkelig Samvirke har modtaget støtte til ansættelsen af en konsulent og udvidelse af deres hjemmeside til »Projekt Pigeliv«, som omhandler netværk mellem pigeclubber. Mellempfolkeligt Samvirke har endvidere etableret rådgivning til unge om blandt andet tvangsægteskaber og arrangerede ægteskaber. Der kan rettes henvendelse både telefonisk og via internettet.

Initiativ 18: Der er oprettet en mentorordning for kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, som skal hjælpe kvinderne videre i uddannelsessystemet og i arbejde. Der er ligeledes ydet støtte til andre netværksaktiviteter.

Initiativ 19: Der er ydet støtte til Dansk Røde Kors og flere krisecentre til efterværnsaktiviteter for kvinder, der har været på krisecenter.

Initiativ 20: Der oprettes et botilbud for unge kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, der har indgået eller er i fare for at blive udsat for et tvangsægteskab eller arrangeret ægteskab. Botilbuddet skal hjælpe de unge kvinder med krisehjælp samt på længere sigt hjælpe dem videre i uddannelsessystemet og i job. Der er i hvert af årene 2004 og 2007 afsat 6,4 mio. kr. til oprettelse af botilbudet. Botilbudet har været sendt i udbud, og det er efterfølgende besluttet, at Foreningen Rehabiliteringscenter for Etniske Kvinder i Danmark skal etablere og drive bostedet. Bostedet forventes at åbne i starten af 2005.

Red Barnet har derudover i 2004 fået bevilget 1,3 mio. kr. til etablering af et botilbud. Formålet er at etablere et behandlings- og botilbud for unge piger med anden etnisk baggrund end dansk. I oktober 2004 åbnede botilbudet under navnet Kastanjehaven.

Initiativ 21: Center for Ligestillingsforskning udgav i august 2003 rapporten »Tvangsægteskaber i en europæisk kontekst« der beskriver indsatsen mod tvangsægteskaber i England, Norge og Tyskland. Derudover er der ydet støtte til Socialforskningsinstituttets udarbejdelse af rapporten »Pardannelse blandt etniske minoriteter i Danmark, der blev offentliggjort i maj 2004 og til Marianne Nøhr Larsens bog »De små oprør – tanker om metoder i arbejdet med minoritetspiger«, der udkom i november 2004.

Aktiviteter iværksat under handlingsplan mod børnemishandling

1. Baggrund

Den 16. marts 2004 lancerede socialministeren en handlingsplan mod børnemishandling.

Baggrunden var, at der hvert år er børn i Danmark, der dør som følge af vold, og mange får alvorlige skader på krop og sind efter at være blevet mishandlet. Det skal handlingsplanen være med til at modvirke.

Handlingsplanen indeholder en lang række elementer, der dels skal skærpe opmærksomheden hos såvel fagfolk som privatpersoner, dels skal forebygge børnemishandling i udsatte befolkningsgrupper og dels sikre samarbejdet mellem forskellige dele af den offentlige sektor. Formålet er bl.a. at forebygge eventuelle overgreb ved hjælp af kampagner for den brede befolkning, fagfolk og vordende forældre samt forældrekurser for de udsatte forældre.

Planens målsætning er at påvirke både de relevante uddannelser, sygehuse, praktiserende læger, skolelærere, pædagoger, forældre og den almene borger.

2. Status for aktiviteter i handlingsplan mod børnemishandling

En del af de tiltag der er opstillet i planen er p.t. gennemført eller under udarbejdelse. Nedenstående er en statusopgørelse over de initiativer der er sat i gang under »Handlingsplan mod børnemishandling«.

Skærpelse af opmærksomheden hos såvel fagfolk som privatpersoner

- *Udsendelse af »Dialogvejledningen«⁶, som indeholder en beskrivelse af underretningspligten samt hvad fagpersoner skal og må gøre, når de har mistanke om at barn mistrives.*
Denne er udgivet og sendt ud.
- *Udarbejdelse af et sæt retningslinier for symptomer og håndtering af sager om børnemishandling, der kan indgå i de relevante faggruppers uddannelsesforløb.* Undervisningsministeriet skriver det ind i bekendtgørelserne for uddannelserne og Videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn

(SISO) udarbejder og trykker undervisningsmaterialet i forbindelse med indsatsen mod seksuelle overgreb. De påbegynder udarbejdelsen af materialet 1. maj 2005 og forventer at materialet kan tages i brug i februar 2006.

- *Sikre, at sygehusene har relevante fremgangsmåder i sager om børnemishandling.* Sundhedsstyrelsen udarbejder en meddelelse Ugeskrift for læger om dette. Dette ventes at blive bragt i Ugeskriftet i maj 2005.
- *Oplysningskampagne mod børnemishandling* Formålet med kampagnen er at øge befolkningens tilbøjelighed til at underrette de sociale myndigheder, hvis de har mistanke om, at børn udsættes for vold. Kampagnen retter sig dels mod den brede befolkning, dels fagfolk og dels vordende forældre og forventes igangsat i foråret 2005.
- *Retningslinier for håndteringen af sager om børnemishandling, hvad gør man i disse sager i forhold til politi, sygehuse m.v.:* En pjece er under udarbejdelse hos Udviklings- og Formidlingscenter for børn og unge. Denne vil blive lanceret ca. samtidig med oplysningskampagnen i foråret 2005.
- *Fastsættelse af tidsfrist for de sociale myndigheder til at besvare alle henvendelser om mistanker. Endvidere skal der fastsættes en tidsfrist, indenfor hvilken de sociale myndigheder skal have handlet på en underretning.* Dette indgår i anbringelsesreformen som træder i kraft 1. januar 2006.

Arbejde målrettet med forebyggelse af børnemishandling i udsatte befolkningsgrupper

- *Sikring af, at de gode erfaringer med forskellige måder og metoder i forhold til den tværfaglige indsats over for misbrugsfamilier og familier med psykiske problemer udbredes til hele landet.* Sundhedsstyrelsen udgiver sammen med May Olofsson en publikation over de erfaringer, som familieambulatoriet på Hvidovre hospital har opbygget ved behandling af rusmiddel afhængige gravide kvinder, samt over den behandling som forsætter efter fødslen.
- *Styrkelse af indsatsen for børn med forældre med misbrug eller psykisk sygdom.*

⁶ Håndbog om hjælp til børn og unge gennem dialog og samarbejde med forældrene – herunder gennemgang af reglerne om underretning og tavshedspligt, Socialministeriet, 2004

Der er ved satspuljeforhandlingerne for 2004 afsat 80 mio. kr. over 4 år til bedre tværfaglig indsats over for børn af forældre med misbrug eller psykisk sygdom. Pengene udmøntes blandt andet i en ansøgningspulje, hvor pengene er blevet fordelt.

- *Der skal udvikles særlige forberedende forældrekurser rettet mod udsatte forældre.*

Forældreforberedelseskurser, der forbereder kommende forældre på forælderollen, kan mindske risikoen for, at forældre i desperation griber til vold. Arbejdet med udvikling af de særlige forberedende forældrekurser forventes igangsat i første halvdel af 2005.

Arbejde på udviklingen af samarbejdet mellem forskellige dele af den offentlige sektor, så indsatsen mod børnemishandling er så effektiv som mulig

- *Sikring af et godt og tidligt samarbejde mellem politiet og de sociale myndigheder.*
Brev er afsendt til Sundhedsstyrelsen, Rigspolitichefen og Civilrettsdirektoratet.
- *Bedre tværfaglig indsats over for børn i misbrugsfamilier.*
De enkelte amter kan søge om tilskud til finansiering af en børne-familie-sagkyndig. Den sagkyndige skal som en af sine væsentligste opgaver skabe rutiner, der sikrer, at børn af misbrugere gennem personlige samtaler får vurderet deres behov for støtte. Er igangsat i 2004.

Aktiviteter til bekæmpelse af seksualiseret vold og voldtægt

Der er etableret i alt otte modtage- og behandlingscentre for voldtægts ofre fordelt over hele landet. Centrene ligger på Rigshospitalet i København, Århus Amtssygehus, Odense Universitetssygehus samt på sygehuse i Ålborg, Hillerød, Kolding, Herning og på Bornholm. Centrene har med en enkelt undtagelse døgnåbent. Ofrene kan henvende sig direkte uden henvisning, og der stilles ikke krav om politianmeldelse. Centrene modtager både mænd og kvinder.

Centrene er oprettet i medfør af Sundhedsstyrelsens vejledning fra 1999 om den fremtidige organisation af sundhedsvæsenets indsats for vold- og voldtægtsramte kvinder. Ifølge Sundhedsstyrelsens vejledning bør cen-

trene bl.a. tilbyde: mulighed for overnatning, psykolog og socialrådgiver tilknyttet ordningen, læger i tilkaldt vagt, der besidder den fornødne kompetence til at undersøge, vurdere samt evt. behandle voldsfølger, sikre prøver og – evt. i samarbejde med det nærmeste retsmedicinske institut – affatte erklæringer om undersøgelsen til brug for politi og retsvæsen, procedure for opfølgning og evt. kontakt til advokat.

Voldtægtscenteret på Rigshospitalet

Center for Voldtægts ofre på Rigshospitalet er et nationalt videnscenter, der udfører forskning og metodeudvikling samt udvikler standarder, procedurer og instrukser på området. Centret gennemfører således både forskning og kortlægger de forskningsmæssige behov, der er for at afdække problemets omfang og karakter med henblik på at styrke indsatsen for voldtægts ofre mest muligt.

Centerets systematiske indsamling af data i centrets database og forskning er med til at give indblik i hvem, der er voldtægts ofre i Danmark, hvilke overgreb, de udsættes for, hvor det sker, under hvilke omstændigheder osv. Dermed kan centret medvirke til udarbejdelse af strategier for samfundets forebyggelse af voldtægt og seksuelle overgreb.

Der arbejdes kontinuerligt med at udvikle standarder, procedurer og instrukser for at forbedre en tværfaglig indsats for voldtægts ofre. Centeret har således udarbejdet standarder for registrering af voldtægts ofre samt undersøgelse og behandling af seksuelt overførte sygdomme hos voldtægts ofre. Centeret har endvidere medvirket til at standardisere den måde, hvorpå voldtægts ofre modtages i akutfunktioner i hele landet via udarbejdelse af instrukser til skadestuer med henblik på at vejlede skadestuepersonalet i kontakten med voldtægts offeret, i sporsikring, politianmeldelse og viderevisitation. Tilsvarende er der udarbejdet en »Drugrape-instruks⁷« til brug for retsmedicinske institutter, andre voldtægtscentre, skadestuer m.v., og som forklarer om anvendte stoffer ved drugrape, hvordan de virker på ofrene, indikationer på at der er sket drugrape samt sporsikring.

Målrettet voldtægts ofrene er der bl.a. udarbejdet pjecer om Center for Voldtægts ofre, og det tilbud, der gives der, ligesom der er udarbejdet en pjecer om reaktioner efter et seksuelt overgreb og en pjecer med information om juridisk hjælp efter et seksuelt overgreb.

⁷ Drugrape referer til voldtægt af et offer, som gerningsmanden uden offerets viden først har bedøvet med narkotisk stof eller medikament, typisk ved at tilsætte det til en drink.

Herudover er der iværksat ekstern undervisning i forskellige aspekter af voldtægt. Bl.a. undervises personale fra skadestuer, og der er etableret et samarbejde med Politiskolen om undervisning af alle skolens afgangsklasser. Centeret underviser tillige på kriminalpolitiets efteruddannelse i »videregående efterforskning«.

En mere uddybende beskrivelse af Voldtægtscenteret på Rigshospitalet, herunder centerets forskningsproduktion, statistik m.v. kan ses på www.voldtaegtscenter.dk, hvor der også kan fås information om akut hjælp, hvis man har været udsat for voldtægt.

Det nationale voldtægtscenter på Rigshospitalet er i perioden 2000–2003 finansieret over satspuljen med i alt 20 mio. kr. I 2004 stod H:S for finansieringen, mens der over satspuljen er bevilget yderligere 20 mio. kr. for perioden 2005–2008.

Center for Voldtægtsofre på Århus Amtssygehus

Center for Voldtægtsofre i Århus har som de øvrige centre et samlet tilbud om akut hjælp og omsorg til ofrene. Herudover foretager centeret i Århus som det eneste ud over voldtægtscenteret på Rigshospitalet også forskning og formidling indenfor området.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har iværksat en sammenlignende evaluering af forsknings- og formidlingsaktiviteterne på de to centre. Evalueringen forventes at være færdig i løbet af foråret 2005.

